

Fizel Natasa: Sík Sándor szerepe a párhuzamos tanszékek megalakulásában a Ferenc József Tudományegyetemen. In: Miklós Péter (szerk.): Sík Sándor eszmekörei. 173 p. Szeged: Radnóti Szegedi Öröksége Alapítvány, 2014. pp. 63-75.
(ISBN:978-963-08-8704-5)

Sík Sándor szerepe a párhuzamos tanszékek megalakulásában a Ferenc József Tudományegyetemen

Sík Sándor életének 74 éve, 1889-től 1963-ig a magyar történelem zivataros időszakára esik. Átélt családi tragédiákat csakúgy – három gyermekkorú testvérét, és tíz évesen édesapját veszítette el –, mint két elvesztett világháborút. Uralkodók, miniszterelnökök, váltották egymást ebben a néhány évtizedben. Minden változott. Ami változatlan maradt Sík életében az erős katolikus hit mellett, a pedagógia erejébe, a gyermekek szeretetébe vetett hit. Nem elméletben foglalkoztatta őt a neveléstudomány, sőt úgy éppen hogy nem, hanem a fiatalok között, a fiatalok lelki-szellemi gondozásán keresztül teljesítette be élethivatását, ahogy erre verseiben is többször utal. Alapítója és irányítója volt a magyar cserkészmozgalomnak, és mindemellett költő, műfordító, irodalomtudós.

Tanulmányomban rekonstruálom azokat a koherens eseményeket, amelyek az egyetem életében a II. Irodalomtörténeti Tanszék létrehozásához, Sík Sándor életútjában pedig az egyetemi katedra elfoglalásához vezettek. Bemutatok olyan - korábban feltáratlan - időbeli párhuzamokat az egyetemtörténet és a személyes életút vonatkozásában, amelyek a történések egy részét új fénybe helyezik.

Levéltári források, szakirodalmi előzmények

A Ferenc József Tudományegyetemen az 1920-as, 30-as években megalakított ún. "világnézeti" vagy más elnevezéssel "párhuzamos" tanszékek ügyét több szerző, több aspektusból - történeti, oktatáspolitikai, valláspolitikai - vizsgálta.¹ Ezen szakirodalom mellett

¹ Pukánszky Béla: Pedagógia és Pszichológia. In: A Szegedi Tudományegyetem múltja és jelene, 1921-1998. Szeged, 1999. 215-223.

Husztai József: Gróf Klebelsberg Kunó életműve. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1942.

Miklós Péter: A szegedi bölcsészkar Radnóti Miklós diákéveiben. Radnóti Szegedi Öröksége Alapítvány, Szeged-Szabadka, 2011.

Ladányi Andor: A polgári iskolai tanárképzés reformja Klebelsberg minisztersége idején. In: Kiss Róbert Károly-Vajda Tamás (szerk.): Az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola története (1928-1947.), Belvedere Meridionale, Szeged, 2010. 71-76.

forrásként használtam a Sík Sándor életművét feldolgozó irodalmat, például Mészáros István és Rónay László munkáit.² Primer forrásként a Csongrád Megyei Levéltár Sík Sándor kinevezésével, és az új tanszékek létrehozásával kapcsolatos iratait, egyetemi, kari, és bizottsági jegyzőkönyveket, illetve Sík Sándor pályázatát használtam fel.

Egyetemtörténeti előzmények

A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem fejlődése töretlen volt az első világháború kitöréséig. Történetében sorsdöntő fordulatot hozott, hogy a román hadsereg 1918. december 24-én bevonult Kolozsvárra.³ 1919. május 12-én a román katonaság elfoglalta az egyetemet is, majd a rektori hivatal élére a román tanszék professzorát nevezték ki.⁴ Az egyetemi tanárok a város megszállása után nem tették le a román állampolgárság elnyeréséhez szükséges esküt, így kiutasították őket a városból. A menekülni kényszerülő tanárok Budapesten (jellemzően a Paedagogiumban) folytatták az egyetemi oktatást. A száműzött magyar egyetemen 1921. október 9-én nyitották meg az első tanévet, ezzel megkezdődött Szegeden a tényleges egyetemi oktatás. Ez jogilag a kolozsvári egyetem keretein belül történt, mivel nem új egyetemalapításról volt szó. Az egyetem szervezeti fölépítésében nem következett be változás, négy karral működött tovább: bölcsészettudomány, jogtudomány, természettudomány, orvostudomány.⁵

A Bölcsészkar hallgatói összetétele a felekezeti hovatartozás tükrében

A történelmi Magyarország felbomlásának egyik szembeszökő szerkezeti következménye az etnikai egységesülés, amely a felekezeti megoszlás homogenizációját is maga után vonta. Az 1920-as, és az 1930-as népszámlálás adatai szerint a társadalom majd két-harmada római katolikus vallású volt. Mellette a református felekezet szerepe tekinthető számottevőnek,

Fizel Natasa: A párhuzamos tanszékek megalakulásának körülményei a Ferenc József Tudományegyetemen. In: Iskola a társadalmi térben és időben 2011-12. II. Pécs, 2013. 173-184.

² Mészáros István: Sík Sándor a pedagógus, Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest, 1989.
Rónay László: Sík Sándor, Balassi Kiadó, Budapest, 2000.

³ Benda Kálmán: Magyarország történeti kronológiája. III. kötet, Akadémiai Kiadó, 1986. 846.

⁴ Makk Ferenc - Marjanucz László (szerk.): A Szegedi Tudományegyetem és elődei története (1581-2011.) Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged, 2011. 10.

⁵ Uo. 12.

hiszen minden ötödik magyar tartozott ehhez a hitfelekezethez. Végül közel azonos a súlya az evangélikus (~6%) és az izraelita (~5,5%) felekezeteknek.⁶

A szegedi tudományegyetem hallgatóinak felekezeti hovatartozása (hasonlóan a korabeli oktatási intézményekhez) ebben a korban nyilvános adatnak számított, az egyetemre való beiratkozáskor az anyakönyvben feltüntetésre került a hallgató vallási hovatartozása. Az egyetem hallgatóságának vallási meggyőződése a római katolikus vallás esetében (49,43%) az 1922-es adatok szerint majdnem 15%-kal elmaradt a teljes népességben való aránytól. Ennek oka minden bizonnyal abban keresendő, hogy Észak-Erdélyben a római katolikusok aránya csupán 20% körül mozgott, és a kolozsvári egyetem hallgatói közül többen követték alma materüket, és tanulmányaikat Szegeden folytatták. Bizonyítja a fenti gondolatsort az a tény, hogy az 1926/27-es tanévre beiratkozott római katolikus egyetemi hallgatók aránya már közelített a két-harmadhoz, majdnem 60% volt. A római katolikusok aránya annak ellenére sem érte el a teljes népességben mért arányt, hogy a szegedi egyetemen feltűnően nagy volt az apáca-hallgatók száma.⁷ Ennek oka, hogy a kultuszminiszter, Klebelsberg Kunó a női szerzetesrendek polgári iskolai tanárképző intézeteit megszüntette, és a szerzetesnők magasabb képzését a szegedi egyetemen kívánta megvalósítani.⁸

A szegedi Bölcsészkar hallgatóinak vallási meggyőződését vizsgálva szembe tűnik, hogy az 1920-as évek első felében a felekezeti hovatartozás aránya a karon az egyetem hallgatóságának egészéhez hasonló volt, az évtized második felére azonban a korábban vázolt folyamatnak megfelelően a római katolikusok aránya majd 10%-kal nőtt meg (54,84%-ról 63,33%-ra), s így szinte teljesen megegyezett a teljes népességben mért adattal (64,8%). A református vallásúak száma a karon belül szinte pontosan annyival csökkent 1922 és 1926 között, amennyivel a római katolikusoké nőtt, azaz majdnem 10%-kal (25,8%-ról 16,67%-ra).⁹

Tehát nem csak az egyetem egésze tekintetében, hanem a Bölcsészkar vizsgálata során is látunk jeleket arra vonatkozóan, hogy a hallgatók felekezeti összetétele az egyetem átköltözése utáni néhány évben meglehetősen gyorsan és nagy arányban változott, és ez a folyamat egyértelműen a római katolikus felekezet javára ment végbe.

⁶ Gyáni Gábor - Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig, Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 212-219.

⁷ Beszámoló a Szegedi M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem 1922/23-1926/27. évi működéséről. Szeged, 1929. 396-397.

⁸ Pukánszky (1999.) 219.

⁹ Beszámoló (1929.) 396-397.

A párhuzamos tanszékek megalakulása

1921-ben, az egyetem Szegedre kerülésekor a Bölcsészkar szervezeti struktúrája (1. ábra) szerint a 15 bölcsészkar-i intézetek 20%-a betöltetlen volt. Ennek oka az lehet, hogy a kolozsvári professzorok egy része nem költözött az egyetemmel Szegedre, így az első tanévben az intézetek ugyan felállításra kerültek, de a megfelelő szakember megtalálása, és az egyetemre hívása még váratott magára. A további 12 intézetet is mindössze 10 professzor vezette. A diszciplinárisan egymáshoz közel álló intézetek, mint a Művelődéstörténelmi és a Történelmi Intézet Erdélyi László vezetésével, a Latin Filológiai és az Ókori Művészettörténelmi Intézet Csengery János keze alatt egyesültek, legalábbis időlegesen.

1921/22. tanév	Vezető:
Filozófiai Intézet	Bartók György
Francia Filológiai Intézet	Karl Lajos
Görög Filológiai Intézet	Hornyánszky Gyula
Indogermán Nyelvészeti Intézet	Betöltetlen
Latin Filológiai Intézet	Csengery János
Közép- és Újkori Történelmi Intézet	Márki Sándor
Magyar Irodalomtörténelmi Intézet	Dézi Lajos
Magyar Művelődéstörténelmi Intézet	Erdélyi László
Magyar Nyelvtudományi és Nyelvészeti Intézet	Horger Antal
Magyar Történelmi Intézet	Erdélyi László
Német Nyelvészeti Intézet	Schmidt Henrik
Ókori Művészettörténelmi Intézet	Csengery János
Ókor Történelmi Intézet	Betöltetlen
Pedagógiai Intézet	Schneller István
Ural-Altaji Philologiai Intézet	Betöltetlen

1. ábra - A Bölcsészkar intézeti struktúrája¹⁰

Ebben az időszakban mind Dézi Lajos, a Magyar Irodalomtörténelmi Intézet vezetője, mind Bartók György a Filozófiai Intézet vezetője, valamint Imre Sándor a Pedagógiai Intézet vezetője is protestáns volt.¹¹ Az a tény, miszerint egy korábban protestáns többségű város, Kolozsvár egyeteme költözött egy többségében katolikus városba, püspöki székhelyre, és

¹⁰ A Szegedi Tudományegyetem története 1921-1998, Szeged, 1999.

¹¹ Péter László: A magyar Göttinga. Klebelsberg és a szegedi egyetem. In: Zombori István (szerk.): Gróf Klebelsberg Kunó emlékezete. Szeged, 1995. 124-128.

hogy a miniszter, Klebelsberg Kunó Szegeden képzelte el a katolikus szerzetesnők tanárképzését, hamarosan változásokat generált a Bölcsészettudományi Kar szervezeti struktúrájában.

1926. október 20-án a Bölcsészkar évi II. rendes ülésén a dékán, Bartók György bejelentette, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter az egyetemen új tanszékek felállítását óhajtja. A Kar Imre Sándor javaslatára (aki 1925 óta vezette a Pedagógiai Intézetet) egy pedagógiai-lélektani, Buday Árpád javaslatára egy művészettörténeti, és egy etnográfiai tanszék felállítását tartotta a legürgetőbbnek és a legfontosabbnak.¹²

Ez a kérvény segítette Klebelsbergert abban, hogy keresztülvigye korábbi terveit, és a protestáns professzorok mellett katolikus intézetvezetők is helyet kapjanak azokon a tudományterületeken, ahol a felsőoktatás-átalakítási tervei következtében szükségesnek vélte. Megelőzendő, hogy a nagy tudású, munkájukat jól végző professzorokat sérelem érje, a miniszter a tanszékek párhuzamosításával akarta az ügyet megoldani.

1928. június 29-én, a Bölcsészkaron rendkívüli ülésen tárgyalták a párhuzamos tanszékek kérdését. Az elnök, Horger Antal dékán kérte a Kar állásfoglalását arra vonatkozólag, hogy második filozófiai vagy második pedagógiai tanszék felállítását kérjék-e a miniszter úrtól. Imre Sándor és Bartók György nem javasolták a párhuzamos tanszékek felállítását, inkább - ismét - egy pedagógiai-pszichológiai tanszék felállítását kérték, amit a Kar el is fogadott.¹³

A M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 51.587-1928.IV. számú rendelete alapján úgy tűnt, hogy a vita lezárásra került, és a miniszter az alábbi döntést hozta: „(...) a szegedi m. kir. Ferenc József Tudományegyetemen négy új tanszék és pedig ethnográfia, a II. filozófia és a II. magyar irodalomtörténet számára egy-egy nyilvános rendes és a II-ik pedagógia számára pedig egy nyilvános rendkívüli tanszék szerveztessék.”¹⁴

A rendelet megjelenése ellenére a Bölcsészkaron továbbra is nagy volt az ellenállás az új tanszékek megalakításával kapcsolatban. 1928 decemberében Mészöly Gedeon, a Bölcsészettudományi Kar dékánja tájékoztatta a minisztert, hogy a II. filozófiai tanszék betöltése ügyében létrehozandó bizottság kijelölt tagjai (Horger Antal, Bartók György, Imre Sándor, Huszti József és Förster Aurél) „bővebb megokolással” lemondtak a bizottsági tagságról.¹⁵ Az okok között szerepelt a Nemzeti Újság 1928. dec. 16-i vezércikke is, amely

¹² Jegyzőkönyv, Bölcsészettudományi Kar II. rendkívüli ülés, 1926. okt. 20. CSML 167. bk. 8 7.

¹³ Jegyzőkönyv, Bölcsészettudományi Kar V. rendkívüli ülés, 1928. június 29. CSML 651 bk 1927/28.

¹⁴ M.Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 51.587-1928. IV. sz. rendelet

¹⁵ Mészöly Gedeon dékán levele Klebelsberg Kunó miniszterhez, Szeged, 1928. dec. 21. MOL K636-1929-30-410-05

szerint Klebelsberg az alábbi nyilatkozatot tette: „A szegedi egyetemen kész vagyok azok mellett, amelyeket nem katolikus férfiak töltenek be, parallel tanszékeket létesíteni s azokra katolikus tanárokat kinevezni, hogy a tartományi főnöknőknek aggodalmaik ne legyenek. Itt neveltessék női szerzetesrendjeink az általuk fenntartott polgári iskolák, középiskolák és tanítóképzők tanári karát.”¹⁶

A cikk bombaként csapott bele az egyetemi és felekezeti békebe. Bár a hivatalos dokumentumokban (pl. az új tanszékek élére kiírt pályázatokban) nem szerepelt a felekezeti hovatartozás feltételként, az újságcikkben a miniszter világossá tette ezt az óhaját.

Informális csatornákon keresztül Klebelsberg fülébe jutott, hogy a szegedi egyetemen feliratot készítenének intézkedése ellen, így sértett hangvételű levélben fordult az egyetem rektorához, aki ekkoriban (1928-29-ben) éppen az egyik érintett, az Irodalomtörténeti Tanszék vezetője, Dézsi Lajos volt. A miniszter levelében kitért arra, hogy a Takarékosági Bizottság a szegedi egyetem teljes eltörlését javasolta, és e szándék mellett szólt a hallgatók alacsony száma, ahogy az egyik bizottsági tag gúnyosan meg is jegyezte, hogy „a bölcsészeti karoknak több tanárjuk van, mint hallgatójuk”¹⁷. Klebelsberg levelében leszögezte, hogy közbenjárása nélkül a szegedi bölcsészkar az ő miniszterségét aligha élte volna túl. Mit tett az egyetem megtartásáért? Egyetemi épületek építését kezdeményezte, „a bölcsészeti karok benépesítésének érdeke volt az egyik oka annak is, hogy a Paedagogiumot és az Erzsébet Nőiskola főiskolai tagozatát Szegedre levittem”¹⁸, és így került az apácák polgári iskolai tanárképzése is Szegedre. „Indokom ismét pedagógiai volt, tudniillik a női szerzetesrendek iskolái nívójának emelése, amire azért is súlyt kell helyeznem, mert a magyar leányok igen számottevő része éppen ezekben az iskolákban nyeri egyedüli nevelését. De emellett megint szemem előtt lebegett a szegedi bölcsészeti karoknak további erőteljes benépesítése, mert a karok felvirágoztatása csak akkor lehetséges, ha igazán nagyszámú hallgatószámuk van.”¹⁹ Kitért arra is, hogy a Nemzeti Újságban megjelent cikk ugyan az ő véleményeként adta közre a világnézeti tanszékek létrehozásának tervét, valójában ez a püspökök állásfoglalása volt. A legnyomatékosabban visszautasította a felekezeti elfogultság vádját, hivatkozva az elmúlt időszak személyi változásaira: „az imént neveztem ki (...) hozzátok Baló Józsefet, Darányi Gyulát, Jeney Endrét és Szentgyörgyi Albertet (...), akik valamennyien protestáns férfiak. Ez

¹⁶ Nemzeti Újság 1928. december 16. 1.

¹⁷ Klebelsberg Kunó miniszter levele Dézsi Lajos rektornak, Budapest. 1929. január 4. MOL K636-1929-30-410-05

¹⁸ Uo.

¹⁹ Uo.

nálam nem szempont, de nem lehet szempont akkor se, amikor a szegedi egyetem érdekeiről és más felekezeteknek ugyancsak jogos érdekeiről van szó.”²⁰

Klebelsberg nem vonta vissza a párhuzamos tanszékek felállításáról korábban kiadott rendeletét, így végül a tanszékek betöltésére szolgáló adminisztrációs folyamat a Bölcsészkaron mégis beindult.

A II. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék felállítása

A II. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék betöltése ügyében felállított bizottság 1929. március 21-én tartott értekezletén több név is felmerül a tanszék élére. Ahogy Zolnay Béla, a Francia Filológiai Intézet professzora fogalmaz: "...Tekintettel arra, hogy kiváló magyar irodalomtörténészek nagy számmal vannak és közöttük többen olyanok, akiket a Kar nyugodt lélekkel meghívhatna a tanszékre, és minthogy egy tudós meghívása sok más érdemes tudós egyenes mellőzését jelentené: a Kar pályázat kiírását ajánlja a miniszternek." A szóba jöhető szakemberek között már ekkor felmerült Alszeghy Zsolt, Szinnyei Ferenc, Zsigmond Ferenc, Pintér Jenő, Papp Ferenc, Voinovich Géza, Zlinszky Aladár, Sík Sándor és Kéky Lajos neve.²¹

Az 1929. április 25-i kari ülésen a Kar titkos szavazás után a II. pedagógiai tanszék és a II. magyar irodalomtörténeti tanszék élére is pályázat kiírását javasolta.²² Mészöly Gedeon dékán 1929. május 10-én levélben kérte a minisztert a pályázat kiírására.²³

Az 1929. június 13-i kari ülésen ismertették a beérkezett pályázatokat. A II. magyar irodalomtörténeti tanszékre két pályázat érkezett, Sík Sándor és dr. Földessy Gyula adta be a pályázatát.²⁴

Sík Sándor pályázatában iskolai végzettségei mellett kitér majd húsz éves tanári tapasztalatára, irodalomtörténeti és esztétikai-kritikai jellegű tudományos, valamint széleskörű szépirodalmi munkásságára. Megemlíti Kisfaludy Társasági tagságát csakúgy, mint a Magyar Cserkészszövetségben betöltött szerepét, majd kiemeli a pedagógus számára legfontosabb szerepét: "egész pályámon igen sok időt és energiát fordítottam a közép- és felsőiskolás ifjúság iskolánkívüli jellemnevelésére".²⁵

²⁰ Uo.

²¹ Bizottsági Értekezlet Jegyzőkönyve, 1929. március 21. CSML 479. bk. szám 1928/29.

²² Uo.

²³ Mészöly Gedeon levele Klebelsberg Kunó miniszterhez, Szeged, 1929. május 10. CSML 582. bk 8 9.

²⁴ Jegyzőkönyv, Bölcsészettudományi Kar X. rendes ülés, 1929. június 13. CSML 689. bk 1928/29.

²⁵ Sík Sándor levele (pályázata) Klebelsberg Kunó miniszternek 1929. június 6. CSML 124. bk. 1929/30.

A beérkezett pályázatokról való referálásra a bizottság dr. Zolnay Bélát kérte fel. Ő jelentésében először is sajnálatát fejezi ki, amiért mindössze két pályázat érkezett, majd betűrend szerint haladva előbb dr. Földessy Gyula budapesti reálgimnáziumi tanár pályázatát ismerteti. Elismervén Földessy az Ady-életműben való jártasságát Zolnay hozzáteszi: "irodalmi és tudományos működése azonban sajnos nem olyan terjedelmű, hogy garanciát nyújtson a magyar irodalom egész körére szóló tanszék ellátására. Ezért - teljes elismeréssel az ő értékes működése iránt - a tanszék betöltésénél nem hozhatom őt javulatba."²⁶

Ezután tér rá Sík Sándor benyújtott pályázatának elemzésére, amely kapcsán kiemeli, hogy csak műveinek bibliográfiáját három és fél oldalon keresztül közli. Zolnay ezután részletesen bemutatja a pályázó korábbi szépirodalmi és tudományos munkásságát, majd befejezőként az alábbi konklúziót fogalmazza meg: "Valószínűnek tartom, hogy Sík Sándor, ha talán mások is pályáznak erre a tanszékre - formai szempontok miatt és az anciennitást is figyelembe véve - leszorulna a jelöltek között az első helyről. Ez az eset azonban most nem áll fönn. Ki kell mondanom tehát, hogy Sík Sándort abszolút értelemben egy magyar irodalmi tanszék ellátására alkalmasnak tartom mind tudományos, mind pedagógiai szempontból."²⁷

A Kar 1929. szeptember 26-i ülésén 8 igen, 1 nem szavazattal, és 4 tartózkodás mellett Sík Sándort választotta meg a II. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék élére, aki az 1929-30-as tanév második félévének elején kezdte meg egyetemi előadásait.²⁸

A kinevezés előzménye

Sík Sándort a katolikus egyház kezdetben a II. pedagógia tanszék élére szánta, elméleti pedagógiát oktató professzornak. Sík a tervet megdöbbenve fogadta: "Engem az elméleti pedagógia valójában sohasem érdekelt, - annál jobban a gyakorlati nevelés, amelyben úgy is, mint tanár, úgy is mint cserkész, úgy is mint lelkipásztor mindenestül benne éltem."²⁹ Mindenesetre belelapozott néhány divatos pedagógiai műbe, s idegenkedése csak fokozódott. Amikor azonban a Napkelet egyik teadélutánján összetalálkozott Klebelsberggel, a miniszter közölte vele, hogy a második irodalomtörténeti tanszék élére fogják kinevezni. Ez már

²⁶ A II. magyar irodalomtörténeti tanszékbizottság előadójának: dr. Zolnay Béla ny.r. tanárnak véleményes jelentése. 1929. szeptember 23. CSML 124. bk. 1929-30.

²⁷ A II. magyar irodalomtörténeti tanszékbizottság előadójának: dr. Zolnay Béla ny.r. tanárnak véleményes jelentése. 1929. szeptember 23. CSML 124. bk. 1929-30.

²⁸ Mészáros István: Sík Sándor, a pedagógus, Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest, 1989. 23.

²⁹ Rónay László: Sík Sándor, Balassi Kiadó, Budapest, 2000. 91-92.

kedvére való volt, de nehezen határozta el magát, mígnem rendi előjárói kifejezetten utasították a tanszék elfoglalására.³⁰

A párhuzamos tanszékek nem értek meg hosszú időt. Dézsi Lajos 1932-es halálával Sík Sándor egyesítette és vitte tovább a két magyar irodalomtörténeti tanszéket. Az új Pedagógiai Lélektani Intézet 1934-ben, Imre Sándor Budapestre távozása után egyesült a korábbi Pedagógiai Intézettel, majd Várkonyi Hildebrand 1940-es Kolozsvárra való költözését követően megszűnt a II. filozófiai intézet, és a Neveléstudományi és Lélektani Intézet vezetését Mester János vette át.

Összegzés

Azon körülmény, miszerint Sík Sándort Klebelsberg már a pályázat benyújtása előtt - hiszen azt kifejezetten a II. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék, és nem a II. Pedagógiai Tanszék vezetésére adta be - biztosította őt a tanszék elnyeréséről, felveti a kérdést: a benyújtott pályázatok alacsony száma, és a rend részéről Síkra nehezedő nyomás a pályázat benyújtására nem jelenti-e azt, hogy Klebelsberg és a katolikus egyház előre egyeztetett az új tanszékvezetők személyéről? Természetesen fontos hozzátenni, hogy Sík Sándor személye már a pályázat kiírása előtt, az egyetem köreiben is felmerült, mint az irodalomtörténeti tanszék vezetésére alkalmas oktató.

Tanulmányom célja az volt, hogy bemutassam a M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem történetének egy érdekes epizódját, a világnézeti alapon szerveződő tanszékek felállításának történetét, fókuszálva a II. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék létrehozására, amelynek első vezetője Sík Sándor lett. Klebelsberg erősíteni kívánta általában a felsőoktatás, és azon belül is kiemelten a szegedi felsőoktatás helyzetét. Az egyetemnek a fennmaradáshoz mindenekelőtt hallgatókra volt szüksége. Mivel ezek a hallgatók részben az egyházi felsőoktatásból illetve ahelyett kerültek a szegedi egyetemre, a miniszternek engednie kellett a katolikus lobbinak. Az egyetemnek, a hallgatóságnak, Szeged városának, és a magyar szépirodalomnak elvitathatatlan sikert hozott Sík Sándor katedrához jutása. Előadásait nagy számban látogatta az egyetem minden karáról érkező nagyszámú hallgatóság mellett, az irodalmat kedvelő szegedi polgárok sokasága. Radnóti, Ortutay, Tolnai és még sorolhatnánk nagyhírű tanítványait, akik visszaemlékezéseikben nagy tudásúnak, de mindenekelőtt

³⁰ Uo. 91-92.

emberinek írják le, aki lélekben mindig fiatalon fordult hite és meggyőződése szerint az ifjúsághoz.

Irodalom

- A Szegedi Tudományegyetem története 1921-1998, Szeged, 1999.
- Benda Kálmán: Magyarország történeti kronológiája. III. kötet, Akadémiai Kiadó, 1986.
- Beszámoló a Szegedi M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem 1922/23-1926/27. évi működéséről. Szeged, 1929. 396-397.
- Fizel Natasa: A párhuzamos tanszékek megalakulásának körülményei a Ferenc József Tudományegyetemen. In: Iskola a társadalmi térben és időben 2011-12. II. Pécs, 2013. 173-184.
- Gyáni Gábor - Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig, Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 212-219.
- Huszti József: Gróf Klebelsberg Kunó életműve. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1942.
- Ladányi Andor: A polgári iskolai tanárképzés reformja Klebelsberg minisztersége idején. In: Kiss Róbert Károly-Vajda Tamás (szerk.): Az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola története (1928-1947.), Belvedere Meridionale, Szeged, 2010. 71-76.
- Makk Ferenc - Marjanucz László (szerk.): A Szegedi Tudományegyetem és elődei története (1581-2011.) Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged, 2011.
- Mészáros István: Sík Sándor a pedagógus, Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest, 1989.
- Miklós Péter: A szegedi bölcsészkar Radnóti Miklós diákéveiben. Radnóti Szegedi Öröksége Alapítvány, Szeged-Szabadka, 2011.
- Péter László: A magyar Göttinga. Klebelsberg és a szegedi egyetem. In: Zombori István (szerk.): Gróf Klebelsberg Kunó emlékezete. Szeged, 1995. 124-128.

- Pukánszky Béla: Pedagógia és Pszichológia. In: A Szegedi Tudományegyetem múltja és jelene, 1921-1998. Szeged, 1999. 215-223.
- Rónay László: Sík Sándor, Balassi Kiadó, Budapest, 2000.

Levéltári források

- A II. magyar irodalomtörténeti tanszékbizottság előadójának: dr. Zolnay Béla ny.r. tanárnak véleményes jelentése. 1929. szeptember 23. CSML 124. bk. 1929-30.
- Bizottsági Értekezlet Jegyzőkönyve, 1929. március 21. CSML 479. bk. szám 1928/29.
- Jegyzőkönyv, Bölcsészettudományi Kar II. rendkívüli ülés, 1926. okt. 20. CSML 167. bk. 8 7.
- Jegyzőkönyv, Bölcsészettudományi Kar V. rendkívüli ülés, 1928. június 29. CSML 651 bk 1927/28.
- Jegyzőkönyv, Bölcsészettudományi Kar X. rendes ülés, 1929. június 13. CSML 689. bk 1928/29.
- Klebelsberg Kunó miniszter levele Dézsi Lajos rektornak, Budapest. 1929. január 4. MOL K636-1929-30-410-05
- Mészöly Gedeon dékán levele Klebelsberg Kunó miniszterhez, Szeged, 1928. dec. 21. MOL K636-1929-30-410-05
- Mészöly Gedeon levele Klebelsberg Kunó miniszterhez, Szeged, 1929. május 10. CSML 582. bk 8 9.
- M.Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 51.587-1928. IV. sz. rendelet
- Nemzeti Újság 1928. december 16. 1.
- Sík Sándor levele (pályázata) Klebelsberg Kunó miniszternek 1929. június 6. CSML 124. bk. 1929/30.